

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Generalis Totivs Sacri Ordinis Clericorvm Canonicoꝝ Historia Tripartita

Pennotto, Gabriele

Coloniae, Anno M.DC.XXXXV.

LXII. Qualiter sub Honorio III. idem Monasteriu[m] deficientibus Monachis,
per Canonicos Mortarienses fuit reformatum, qui vsque ad annu[m] Christi
1509, ibi manserunt.

urn:nbn:de:hbz:466:1-38634

tur, quia inter hunc posteriorem, & illum priorē, alius Abbas nomine Baldinus intercessit, cui Calistus II. sub an. 1120. literas qualdā dirigit, quæ in Carthophilacijs D. Petri in Cælo aureo seruatur.

IV.

Sunt etiam in eisdem Archiujs alia duo priuilegia, primum Alexandri II. datum Anagninæ per manum Gratiani S. R. E. Subdiaconi, & Notarij 10. Kal. Maij indi. 6. Incarnationis Dominicæ an. 1173. Pontificatus sui anno 14. incipit.

Alexander Episcopus seruus seruorum Dei dilecto filio Olrico Abbati monasterij S. Petri &c. secundum, Innocentij III. datum Laterani per manum Blasij S. R. E. Subdiaconi, & Notarij XI. Kal. Apr. indi. 6. Incarnationis an. 1201. Pontif. sui an. 5. directum Abbati nomine Gualterio similis omnino tenoris, & cum eisdem clausulis, ex quibus sufficientissimè probatum, ni fallor, relinquatur, clericos canonicos semel in dicta Basilica, siue per S. Syrum, siue per alios Episcopos successores ante Regem Luitprandum institutos, nunquam totaliter in illa defecisse. Quamquam quod ex illius Basilicæ monumentis venari possum, circa tempora Innocentij III. ac illius successoris Honorij, quibus ipsa Ecclesia per Canonicos Mortarienses fuit reformata, priores illi clerici, qui cum monachis, & sub monachis debebat, à Regulari disciplina ita essent relaxati, vt vix aliquod vestigium, ac vel ipsum nomen clericorum Canonicorum, siue regularium tenebant.

V.

Quæ omnia confirmari etiam possunt ex his, quæ de Anselmo, & Gualla S. R. E. Cardinalibus, & alijs nonnullis Papiensibus, ac aliarum ciuitatum Episcopis ex eodem Collegio Canonicorum per illud tempus assumptis Onuphrius, Ciaconius, & alij auctores tradiderūt. Scribit enim Ciaconius in vita Honorij II. hoc collegio assumptum fuisse Anselmum presbyterum Cardinalem S. Laurentij in Lucina ab eodem Pontifice creatum, cuius etiam meminit Onuphrius in additionibus ad Platnam in Honorio II. qui quæ in schismate inter Innocentium II. & Petrum Leonis Pseudopapam Anacletum II. nuncupatū, partes legitimi Pontificis pro viribus, ac strenuè tutatus est, vt Baronius tomo 12. sub anno 1130. notauit. Addit idem Ciaconius in Vita Innocentij III. ex eodem Collegio Canonicorum acceptū Guallam de Bicherijs Vercellensem S. R. E. Cardinalem prius Diaconum S. Mariæ in Porticu, deinde presbyterum S. Martini in montibus, legatum Apostolicum ad Regem Angliæ destinatum, qui in sua ciuitate Vercellensi præclarum, ac præcipuum illius Prouinciæ templum, ac Cœnobium S. Andree nuncupatum suis Canonicis exstruxit, ac doctissime castrorum, & villarum auxit, quod licet in bonis temporalibus valde imminutum ob frequentes bellorum vastationes, ijdem Canonici Regulares nostræ Lateranensis Congregationis nunc obtinent. De quo libro tertio dicemus. Ferūt etiam ex eodem Canonicorum collegio nonnul-

los Episcopos Papienses prodijisse, & alios aliarum Ciuitatum, de quibus Ioannes Philippus Novariensis lib. 3. cap. 29. apud quem sit fides.

CAPVT SEXAGESIMVM SEC VNDVM.

Qualiter sub Honorio III. idem Monasterium deficientibus vbi dem Monachis, per Canonicos Mortarienses fuerit reformatum, qui vsque ad annum Christi 1509. in eodem Monasterio manserunt.

Dingentesimus circiter curabat annus, cum monachi Benedictini clerici Canonici in dicta Ecclesia sociati debentem soluitis famulitium Deo gratias, ac etiam hominibus acceptas, & laudabile soluebant, quoniam

pore vt est communis nature conditio in deturba vergeret, & nisi superni iuminis manu validissimè teneatur, labi tandem, & rueret, qui ob sanctæ conuersationis odorem, & monasticæ discipline rigorem apud cunctos, non solum Insubres, verum etiam Italos, & Gallos magno in pretio habebatur, soluta paulatim monastica disciplina in speciali relaxationem lapsi sunt ad eò, vt monasterio dicto, ac illius bonis oppignoratis, & multo arrepto no grauat, tandem ipse monasterij Abbas, quod disciplinam collapsam instaurare forsitan voluisset, misere necatus interierit. Id cum ab Hægonio S. R. E. Cardinali Episcopo Ostiensi, qui postea Summus Pontifex renunciatus Gregorius IX. dictus fuit, in partibus Lombardia tunc nomine Sedis Apostolicæ legationis munere fungeret, ad Honorij III. Pontificis Maximi notitiam delatus esset, pijsissimus Pontifex grauiter ad modum accepto monasterij tam nobilis casum miseratus, ad illius reformationem statim animum suū conuertit, quod tamē nulla erat spes per ipsos monachos tunc posse reformari, ac multo minus per ipsius Basilicæ Canonicos, quippe qui solo nomine regulari vix aliquod Regularis discipline vestigiū tenebant, et forsitan nō absimiles, quales nunc etiā in partibus Galliarum nonnullos videre licet. Et contractio precebat per id tempus in castro Diocesis Papiensis Mortariæ nuncupato monasterium S. Crucis eorundem Canonicorum, olim caput nobilissimæ Cōgregationis quadraginta, & amplius Cœnobiorum, & nunc membrum nostræ Congregationis Lateran. cum primis nobile. Illorum igitur Canonicorum fama laudabili excitatus idem B. Pontifex

rogantibusq; in primis non solum Cardinali Episcopo Ostiensi cū ceteris Episcopis, verum etiam ipso Episcopo & populo Papiensi, per illos dictæ Petri in Cælo aureo cum illius monasterij mandam decreuit, illam cum monachis illius bonis & iuribus ipsius Cœnobij, & perpetuo, & perpetuo deinceps etiam ad maiorem dictæ Mortariensis decorem, & commo ditam Basilicam, & Monasterium, ut quod in illa corpus Sanctissimæ Augustini seruaretur, transmitti; Absoluta est huiusmodi reformatio III. anno Christi 1222. Pontif. no 6. existente Legato in Lombardia Cardinali Episcopo Ostiensi, cui illius executionem idem Pontifex licet dicti Pontificis eide gestis, ac etiam Præposito, & Canonibus ea de causa scriptis, quarum quæ hic sequuntur:

Honorius Episcopus seruus seruorum Dei Episcopo Ostiensi apostolicæ Sedis & Apolloniæ benedictionem.

In uicem tuas recepimus literas conuocantes Papiam, inter alia repensisti Petri in Cælo aureo nobis immo diuinitate spiritus ubi. Et tempore illius esse collatum per Sedem Apostolicam prouidentiam reuocari potuerit, vt reuertat. Idem quoque promagna parte est duratum, & debet liberam moneta Papiensi oppressum dem huius occasione, quod ad nunciandum monasterium dissolutionem peruenit, Sanè constituta per te Religiosis personis præcuranda in solutionem debent monachi interim donec illud ab huiusmodi diuersis monasterijs collocatum, & reuertat, quod locum ipse per nigros voluisti, compleret esse congruum, & dem expeditè vidisti, si Mortariensibus dicti Augustini ad prædictum monasterium suū requiescere dignoscitur, & translatum eisdem Ecclesie laudabile habeatur, quod illius monasterium satis fuerit honoris prouincie Lombardia, in super nobis in statu, vt vestrum super hoc beneplacitum. Multum enim Prælatorum eiusdem monasterii literas supplicauerunt, vt ad primum eandem Ecclesiam transferamus, ipsi monasterio, & eisdem Canonicis ex profecto monasterium per eisdem Cœnobij & conuersatione, Deo, & hominibus, & melius, quam per alios creditur, & ideo idem Canonici libere in possessionem iustitiam, qui hactenus in eadem propter contrariam guerram à discrimi-

rogantibus; in primis non solum praedicto Cardinali Episcopo Offiensi cu ceteris Lombardie Episcopis, verum etiam ipso Episcopo cum clero, & populo Papiensi, per illos dictam Ecclesiam S. Petri in Calo aureo cum illius monasterio reformandam decreuit, illam cum monasterio. & omnibus illius bonis & iuribus ipsis Canonice reformandam, regendam, & perpetuo tenendam tradensae etiam ad maiorem dictae Congregationis Mortariensis decorem, & commoditatem ad praefatam Basilicam, & Monasterium D. Petri, quippe quod in illa corpus Sanctissimi illorum parentis Augustini seruetur, transferendam mandauit. Absoluta est huiusmodi reformatio sub Honorio III. Anno Christi 1222. Pontificatus sui anno 6, existente Legato in Lombardia eodem Hugone Cardinali Episcopo Offiensi, cuius prudentia illius executionem idem Pontifex delegauit. Extant littere dicti Pontificis eidem Cardinali Legato, ac etiam Praeposito, & Canonicis Mortariensibus ea de causa scriptae, quarum exempla sunt, quae hic sequuntur:

Honorius Episcopus seruus seruorum Dei. Venerabili fratri Episcopo Offiensi Apostolica Sede legato, salutem, & Apostolicam benedictionem.
Inuocetuar recepimus litteras continentes, quod te accedente Papiam, inter alia reperisti monasterium S. Petri in Calo aureo nobis immediate subiectum, ad id in spualibus, & temporalibus esse collapsum, quod nisi per Sedem Apostolicam prouidentiam reueluer, nunquam adire poterit, ut reuaret. Idem quoque monasterium pro magna parte est dirutum, & debito septem militum librarum monetae Papiensis opprissimus Abbas eiusdem loci occasione, quod ad nuntium iam memoratum monasterium dissolutionem peruenit, nouiter est occisus. Sane constituto per te Religiosis personis ad bona monasterii procuranda in soluitum debiti conuertenda, & monachis interim donec illud ab huiusmodi respirat onere, in duobus monasteriis collocatis, cum nunquam speretur, quod licet ipse per nigros valeat monachos reformari, considerasti esse congruum, & reformationi eiusdem expedire uideri, si Mortariensis Ecclesiae Ordinis sancti Augustini ad praedictum monasterium, ubi corpus ipsius requiescit dignoscitur, transferatur cum Canonice eiusdem Ecclesiae laudabile habeant testimonium, & illud monasterium satis fuerit honorabile inter cetera prouinciae Lombardiae, insuper nobis in eisdem litteris postulasti, ut nullum super hoc beneplacitum scriberemus. Maiorem enim Praeatorum eiusdem prouinciae recepimus litteras supplicantium, ut ad praedictum monasterium eandem Ecclesiam transferamus, ac proponenti hoc ipsi monasterio, & eiusdem Canonice expedire, pro eo quod praesatum monasterium per eosdem Canonicos, qui uita, & conuersatione, Deo, & hominibus sunt accepti, factum, & melius, quam per alios creditur reformandum: & inde idem Canonice liberius insistere poterunt regulam instituti, qui hactenus in eadem Ecclesia saepe passi propter contraria querrari discrimina, destructionis, &

conuersionis in eorum monasterio, neque uerunt, quae sui sunt Ordini commode obseruari. Nos igitur plenam de fraternitate tua fiduciam obtinere, per Apostolica tibi scripta mandamus, quatinus super hoc consideratis singulis circumstantiis, auctoritate nostra, cum ea, qua conuenit maiestate, procedas, prout secundum Deum uideris procedendum. Datum Laterani Idibus Junij Pontificatus nostri anno sexto.

Alia litterae eiusdem Honorij III. ad Praepositum, & Canonicos Mortariensis.

Honorius Episcopus seruus seruorum Dei. Dilecti filij Praepositi, & Fratrum Mortariensium, Ordinis sancti Augustini, salutem, & Apostolicam benedictionem.

Quae Apostolica Sedes firmitatis auctoritate prouide ordinatur, ab eadem debent uobis accipere, ne in postremum facite quantantur. Sane Venerabili fratri nostro Hugoni Offiensi Episcopo Apostolica Sede Legato, & nuntio uobis uis uis religiosis, ac fide dignis, uobis olim per suas litteras intimantibus, monasterium Sancti Petri in Calo aureo de Papiam, uobis immediate subiectum, in spualibus, & temporalibus grauius corruisse, ita ut eiusdem loci Abbate, occasione multa dissolutionis, ad quam monasterium ipsum deueniat, interempto, & usum uigiter excrescentibus, non speraretur, quod locus ipse per nigros possit monachos reformari: ac suggerentium uobis, ut caput domus uestrae ad praedictum monasterium, ubi corpus ipsius Sancti noscitur requiescere, transferretur. Nos idem Episcopo dedimus in mandato, ut consideratis circumstantiis uniuersis, in negotio isto auctoritate uestra procederet, prout secundum Deum cognosceret procedendum, parro idem Episcopus uariis uigotis occupatus, mandauit Venerabili fratri nostro Iacobo Episcopo Taurinensi, ut personaliter ad memoratum monasterium accedens, diligenter inquireret uoluntatem Episcopi, Cleri, & Populi Papiensis, & si uideret posse fieri sine scandalo, Mortariensium Domus monasterium concederet superius dictum, aliquo quod super hoc inueniret, et per suas litteras intimaret. Praesatus uero Taurinensis iuxta ipsius Legati mandatum personaliter ad Papiensem Ciuitatem accedens, & super praedicto negotio diligenter inquerens Episcopi, Cleri, & Populi uoluntatem, omnes in hoc inuenit unanimes & concordet, & eum eandem delibetato consilio respondissent, quod huiusmodi translationem plurimum acceperant, saluo tamen iure Apostolicae Sedis, & Imperij, & Episcopi, & ciuitatis Papiensis, ac iure, ac honore aduocatorum monasterij memorati, idem Taurinensis ad saepe dictum monasterium cum praesato Papi Episcopo, & Cleri, & Populi multitudine copiosa procedens, monasterium ipsum cum omnibus Ecclesijs, possessionibus, iuribus, & pertinentijs suis domui Mortariensibus liberè, & absolute ea, quaungebatur auctoritate, concessit, expresso, ut monasterium ipsum caput Mortariensis Ordinis de cetero habeatur, ac te fili Praepositi vice, & nomine dictae domus in ipsum monasterium corporalem possessionem induxit, tribuendo tibi liberam facultatem, possessionem omnium temporalium, & spualium, qua ad ipsum monasterium pertinet, auctoritate propria nanciscendi, eiusque processum

M. alios altorum... ppus Noza... GESI... M. II. idem... antibus... Canon... rit refor... d annum... r. Mona... reiter cum... onachi Be... onicis in d... ti debium... m Deo gra... us accepta... bant, quon... cio in detem... nu ualidiss... ob sancta... discipline... res, uerim... cio habebat... plina in ap... onasterio d... m alto xre... ij Abbas, qu... orsitati uol... m ab Hugon... ni, qui post... regorij IX... unc nomine... ungere, ad... am delictu... dum accepta... eratus, ad... conuertit, qu... achos tuc... us Basilice... regularis... iu tenobant, ... etia in partib... E contrario... ecessis Papi... m S. Crucis... put nobiliss... plius Cetero... Congregatio... am igitur Can... em B. Pontif...

UNIVERSITÄTS- BIBLIOTHEK PADERBORN

174

CAPVT SEXAGESI-
MVM TERTIVM.

Ioannem XXII. Eremitis Augu-
stinensibus D. Petri Basilicam,
vel monasteriũ, vel D. Augu-
stini Corpus nullatenus dedisse.

Epistola assertio mea superius
constituta hæc est. Licet Ioan-
nes XXII. Eremitas Dni Augu-
stini nuncupatos ad diuina in
præfata Basilica peragenda Ca-
nonicis Regularibus sociaverit,
nullatenus tamen ipsam Eccle-
siam, aut Monasterium, multo minus sacras D.
Augustini reliquias eis tradidisse, quem-
admodũ frater Jordanus de Saxonia lib. i. cap. 8.
Coriolanus in sua Chronica, Ioannes Marquez
cap. 15. §. 2. & alij non pauci eiusdem Ordinis au-
tores scribunt. Probatur autem hæc veritas ex
ipsis litteris Apostolicis ea de causa confectis,
quarum vel sola simplex lectio sufficere potest ad
nebulas errorum, & mendaciorum dissipandas,
quibus nonnulli veritatem obruere se posse arbi-
trantur. Quorum idcirco exemplum hic ante om-
nia excudendum fideliter curavi, quod cuiusmo-
di est:

Ioannes Episcopus servus servorum Dei. Dilecti filij
Priori, Principali, & fratribus Ordinis Eremitarum san-
cti Augustini salutem, & apostolicam benedictionem.
Veneranda Sanctorum Patrum, & c. sequuntur laudes
Beatissimi Patris Augustini, & infra hæc ego nos
qui licet immeriti vices Dei, & Domini Nostri Iesu Chri-
sti tenorem in terris, quibusque totius gregis Domini
cura ab ipso Domino in persona B. Petri Principis Aposto-
licorum, cuius successor ex simo commissus est, qua de vo-
luntate recolimus, & profunda meditatione pensamus, di-
gnum arbitramur, & congruum, vt vobis anti Doctoribus,
& Presulis corpori tamularum quiescere dicitur, ibi vi-
trari, quod sibi honoris & laudis ab universali exhibe-
tur Ecclesia singulis in quadam reverentia à vobis, & fra-
tribus Ordinis vestri, qui sob eiusdem Patris Regula de-
gunt, & sancta observatione morantur, quique diuini in-
stitutis laudibus vacatis, orationi intenditis, exhortationi
insudatis, studio, & animarum saluti propensius vigila-
tis, specialiter honoretur, quatenus inibi inquam mem-
bra suo capiti, filij patri, magistro discipulis, Duci milites
coherentes Deo, & ipsi sancto, autoritate summi Apostoli-
ca, prætor diuini tabule, vbi & præceptis vestris, Pa-
tris, Ducis, & Capituli Augustini nouerit reliquias fore
sepultas. Expropter ad honorem sanctæ & indiuinae Tri-
nitatis, Beata, & Gloriosa semperque virginis Genitri-
cæ Dni Mariae, Beatorum Petri, & Pauli Apostolorum
eius, ac eiusdem B. Augustini doctoris egregij, omniumque
Sanctorum, necnon Diuini cultus augmentum, de fra-

vos ex parte vna, & Venerabilem Abbatem, & Conuen-
tum S. Petri in Calo aureo Papiæ Mortariensis Ordinis
ex alia super celebranda Capitulo, & electione abbatu
S. Petri prædicti, ac Præpositi vestri, frequenter quæsitio
fuisse exorta, nos tandem copientes materiam huiusmo-
di quæsitio aqua prudentia remouere, sic cum eis-
dem Abbate, & Conuentu duxerit vniuersiter, & con-
corditer deliberatione propria statuendum: vt vno anno
in festo S. Crucis mensis Septembris apud veltam, se-
quenti vero apud eiusdem S. Petri Ecclesiam in festo S.
Augustini mensis Gentiale Caput. Mortariensis
Ordinis celebraretur, & qua in utroque Capite fuerit regula-
ritate constituta in vniuersis, ac singulis Ecclesijs Morta-
riensis Ordinis inueniatur licet obseruentur. Obiurante ve-
ro filij Præpositi, vltiorum quodlibet successorum, nul-
lus praportat videri, nisi quem nos, Conuentus, cum
Priorum Ecclesiarum ipsarum, ac Ecclesiarum subiecta-
rum eiusdem Conuentus, & ipsius vitiis duxerit adlegendum.
Statutum insuper, quod simul mo lo Abbat S. Petri cum
subditandis fuerit, et gatur, qui corrigendi Præpositi,
& Conuentuum y. h. or um excoisus. & vstrandi ve-
stram Ecclesiam libram habeat facultatem, quod tibi
filij Præpositi, & successorum tuum in S. Petri Ecclesia re-
uerentis propter instrumentum inde confecto dicitur plerumque
contineri. Vltimo prædictis in utroque concurrentes as-
sensu quod super præmissis à vobis ita pates, ac tranquilli-
tate ordine vestri præ, ac prouide saluum est, in hac par-
te autoritate Apostolica confirmamus, & præsentis scrip-
ti patrocinio communitum. Nulli ergo omnino hominum
liceat hæc paginam nostre confirmationis infringere, vel
ei ausu temerario contraire. Si quis autem id attentare
presumpserit, indignationem Omnipotentis Dei, & Bea-
torum Petri, & Pauli Apostolorum eius se noverit incur-
surum. Datum Viterbij nonis Iunij, Pontificatus nostri
anno decimo 1328.

Manerunt idem Canonici Mortariensis in di-
cto monasterio D. Petri in Calo aureo annis cir-
citer ducentis ac nonaginta, nimirum vsque ad
annum salutis 1399. quo tempore ipsi Mortarien-
sibus rogantibus, quod monasterium Abbati se-
culari commendatum in deterius vergeret, per
nostros Canonicos Lateranenses fuit aliquantulum
reformatum, retenta nimirum ab Abbate seculari
abbatia, cum magna parte bonorum, & consti-
tuto eius loco Præposito, cui regimen Ecclesie, ac
Monasterij cum reliqua parte bonorum, & iurium,
Sedes Canonice commissit. Interim dum præfati
Mortarienses soli dictam basilicam tenerent, post
centum annos Ioannes Papiæ huius nominis XXII.
Venerans. Paires Ordinis Eremitarum illis
adiunxit, quod quemadmodum eue-
nerit, in sequenti Capitu-
lo aperiemus.

